

Robust energisystem genom innovationskluster

I syfte att stärka energisystemets resiliens och robusthet utlyser Energimyndigheten cirka 15 miljoner kronor för etablering av sektorsövergripande innovationskluster. Utlysningen riktar sig till aktörer som vill ta sig an och samverka kring beskrivna utmaningsområden.

Innehåll

Innehåll	2
1 Om utlysningen	3
2 Vem kan söka?	9
3 Hur bedömer vi din ansökan?	9
4 Detta ska finnas med i ansökan	11
5 Så här ansöker du	12
6 Så mycket stöd kan en projektpart få	12
7 Vad händer efter att du lämnat in ansökan?	15
8 Hantering av känslig information	16
9 Om du har frågor	16
Bilaga 1. Regler för olika typer av stöd	17

1 Om utlysningen

Energisystemet befinner sig i en övergång till att bli alltmer elektrifierat, digitaliserat och sammankopplat. Utvecklingen innebär behov av effektivisering och innovation och medför ökad komplexitet och nya systemberoenden som kräver djupare förståelse och strategisk planering. Parallellt ökar också behovet av att stärka energisystemets motståndskraft och resiliens mot störningar, exempelvis tekniska haverier, extrema väderhändelser, klimatförändringar, naturkatastrofer och antagonistiska hot, och i yttersta fall krig. Det här är kritiska utmaningar både nationellt och internationellt, och att stärka energisystemets resiliens och robusthet är centralt i regeringens och Energimyndighetens prioriteringar för forskning och innovation.

Denna utlysning ligger också i linje med Energimyndighetens ansvar som beredskapsmyndighet för sektorn energiförsörjning¹. Energiförsörjningen är en viktig samhällsfunktion där också fler samhällsaktörer i ökad utsträckning är delaktiga i flera delar av energisystemet, genom energiproduktion, energianvändning och delning, lagring och energieffektivisering osv. Åtgärder för ökad beredskap, robusthet och resiliens behöver genomföras parallellt med energiomställningen och den ökade elektrifieringen. Samverkan mellan olika kompetenser är en viktig metod för att identifiera och forsknings- och innovationsbehov. Målet är att på medellång och lång sikt stärka totalförsvaret när det gäller energisystemet. Arbete behöver ske som kan bidra till att utveckla och stärka det civila försvaret i hela hotskalan, där höjd beredskap och ytterst krig är dimensionerande

Energisystemets aktörer har hörsammat detta behov och ett betydande arbete bedrivs redan på många håll. Samtidigt finns det ett behov av miljöer som effektivt kopplar samman initiativ och kompetenser över traditionella gränser. Utan en sektorsövergripande samordning mellan olika energi- och samhällssektorer (såsom el, värme, industri, transport, bebyggelse, digital infrastruktur och offentlig förvaltning) riskerar enskilda insatser att leda till suboptimering av systemet som helhet. För att möta komplexiteten krävs därför miljöer där sektorer kan utveckla en ömsesidig förståelse för varandras förutsättningar och identifierar hur de effektivt kan stödja varandra. Genom denna satsning på sektorsövergripande innovationskluster vill Energimyndigheten stödja aktörer som vill arbeta med energisystemets övergripande behov, snarare än enskilda sektors specifika problem. Genom gemensam förståelse och kraftsamling kan störst systemnytta uppnås.

1 Utlysningens syfte

Energimyndigheten vill med denna utlysning skapa förutsättningar för energianvändare i samhället att samarbeta med aktörer som utvecklar ny teknik

¹ Sektorn energiförsörjning definieras i Förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

och som bedriver forskning, både för att identifiera behov och genom samverkan ta fram förslag på ändamålsenliga lösningar genom:

- Att synliggöra och identifiera kort och långsiktiga utvecklingsbehov sett till kritiska beroenden gällande energisystemet och dess användare så att energiförsörjningen kan fungera avbrottsfritt, särskilt mellan el, värme, bränslen, gas och fjärrkyla vid olika situationer.
- Att öka sektorsövergripande samverkan mellan energi- och samhällssektorer, där en bredd av kompetenser deltar, synliggöra Energisystemets betydelse och förmåga att upprätthålla uthållighet vid klimatförändringar och extremväder, kris och krig, nationellt och internationellt. Omställningen till ett fossilfritt energisystem och ökad elanvändning i samhället är utgångspunkter för innovationsklustrens verksamhet.
- Att skapa gemensamma systemförståelser kring hur policy, teknik, marknadsmodeller och beteenden samspelar i ett komplext energisystem och hur olika scenarier kan leda till utmaningar

2 Innovationsklusters verksamhet

Innovationsklustren² ska verka som neutrala plattformar och arbeta för att möta utmaningar kring energisystemets resiliens och robusthet i syfte att öka motståndskraften mot klimatförändringar, extremväder och olika typer av hot. I yttersta fall handlar det även om att stärka samhällets förmåga vid ett väpnat angrepp mot Sverige. Arbetet i innovationsklustren ska stimulera tematiskt bred forskning och innovation, affärsutveckling och genomförbarhetsstudier. Genom sektorsövergripande mobilisering sett till energisystemet skapas förutsättningar för dialog och kunskapsutbyte mellan aktörer som akademi, forskningsinstitut, näringsliv och offentlig sektor. Verksamheten förväntas inriktas på aktiviteter som berör hela eller flera delar av energisystemet vilka ska stödja att inbördes beroenden mellan el, värme och flytande drivmedel och bränslen, energigas och fjärrkyla fungerar avbrottsfritt. Arbetet ska främja en övergripande systemförståelse som lyfter blicken från enskilda användare och sektors arbete och istället fokuserar på hur policy, teknik, marknadsmodeller och beteenden samspelar i en komplex helhet. Detta ska bidra till initiativ till åtgärder bl.a forskning och innovation som långsiktigt stärker energisystemets resiliens och robusthet.

² Innovationskluster är strukturer eller organiserade grupperingar av oberoende parter (såsom innovativa nystartade företag, små, medelstora och stora företag, forskningsinstitut, organisationer för kunskapsutbyte, icke-vinstdrivande organisationer och andra relaterade ekonomiska aktörer) som är avsedda att stimulera innovativ verksamhet genom att främja intensiv samverkan, gemensam användning av utrustning och kunskapsutbyte och genom att bidra effektivt till kunskapsöverföring, nätverksbyggande, informationsspridning och samarbete mellan företagen och de andra organisationerna i innovationsklustret. (Artikel 2 punkt 92 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget.)

Verksamheten bör präglas av en långsiktig kapacitetsuppbyggnad där en lärandekultur står i centrum. Detta innebär förmåga att skapa ett tryggt klimat där deltagare uppmuntras att dela erfarenheter både från framgångar och från initiativ som inte nådde förväntat resultat. Innovationsklustret förväntas aktivt stimulera att perspektiv och kompetens från olika aktörer omhändertas på ett innovativt sätt. Vidare ska klustret fungera som en arena där aktörer proaktivt kan identifiera och synliggöra systemhinder, oavsett om dessa är exempelvis organisatoriska, tekniska, regulatoriska eller marknadsmässiga, i syfte att stärka energisystemets resiliens och robusthet. Mer om inriktningen samt inspiration och exempel på områden som innovationskluster kan arbeta med finns under avsnitt 3 Utmaningar.

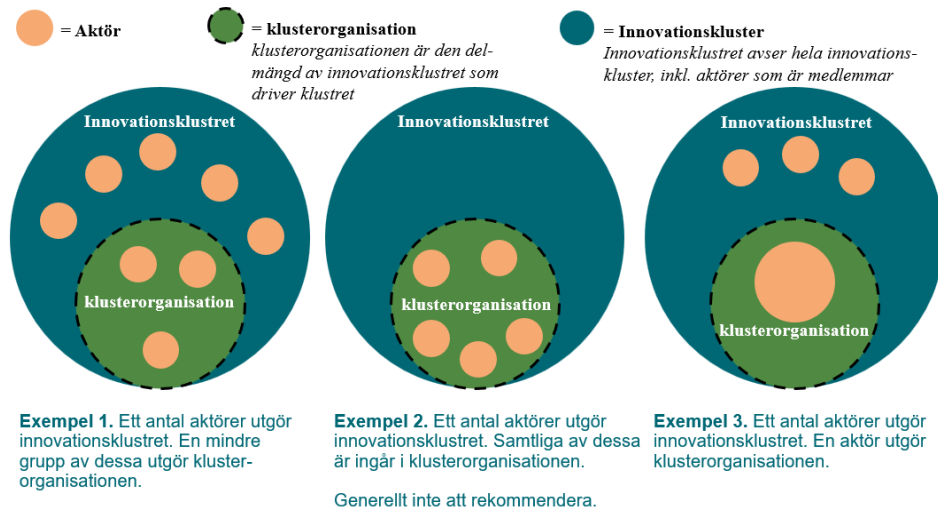
2.1 Koordinerande organisationens funktion och förmåga

Engagemang och nätverksbyggande är viktiga element för att innovationsklustret ska nå sin fulla potential. Arbetet bör därför präglas av ett prestigelöst förhållningssätt där den koordinerande organisationen fokuserar på att facilitera gemensamma processer och inkludera deltagarna. En viktig förmåga är att kunna identifiera och hantera intressekonflikter, navigera förbi låsningar och skapa konstruktiva samtal om gemensamma utmaningar och behov.

Vidare efterfrågas en god systemförståelse och processledningsförmåga där blicken lyfts från enskilda sektors arbete och istället riktas mot hur komplexa sammanhang mellan exempelvis policy, teknik, marknadsmodeller och beteenden metodiskt kan ledas fram till gemensamma problemformuleringar. Organisationen bör även agera med hög integritet som en trygg och neutral part för att säkerställa att klustret inte styrs av särintressen, vilket är en förutsättning för öppenhet kring utmaningar och information. Slutligen uppmuntras ett visionärt och inkluderande ledarskap som kan formulera en engagerande målbild för omställningen och ökad resiliens genom att skapa en atmosfär där såväl stora etablerade aktörer som mindre innovatörer ges utrymme att bidra på lika villkor.

2.2 Innovationsklustrets struktur

Klusterorganisationen är innovationsklustrets samordnande part. En väl fungerande klusterorganisation skapar förutsättningar för samverkan, tempo och långsiktig utveckling.

Figur 1. Exempel på hur innovationskluster kan struktureras

Alla aktörer som engagerar sig i innovationsklustret behöver inte vara formella projektparter. Tvärtom visar erfarenheten att klustret ofta fungerar bäst när aktörer kan delta på ett flexibelt sätt. Energimyndigheten uppmuntrar därför lösningar där delaktighet och samverkan inte är begränsad till ett formellt partnerskap. Klustret ska vara tillgängligt för nya aktörer på ett transparent och icke-diskriminerande sätt.

För att underlätta ledarskapet och begränsa den administrativa belastningen rekommenderas en tydlig och avgränsad klusterorganisation. Ett mindre antal formella projektparter ger goda möjligheter till snabba beslut, tydligt ansvar och ett starkt operativt fokus (se exempel 1 och 3). Energimyndigheten uppmuntrar till att den formella projektgruppen hålls koncentrerad då det skapar handlingskraft och gör det enklare att välkomna fler aktörer in i klustrets gemenskap.

3 Utmaningar

För att möta energisystemets ökade komplexitet och breda utmaningar krävs samordning över traditionella sektorsgränser. Utlysningen fokuserar därför på sektorsövergripande systembehov snarare än enskilda sektors problem.

Utlysningen välkomnar innovationskluster med såväl nationell som regionalt fokus. Utmaningarna sett till energisystemets resiliens och robusthet skiljer sig åt i olika regioner. I syfte att öka motståndskraften mot klimatförändringar, extremväder och olika typer av hot sett från ett totalförsvarsperspektiv är ett regionalt fokus ändamålsenligt. Verksamheten kan adressera övergripande nationella utmaningar för energisystemet eller ha ett riktat fokus på att lösa sårbarheter som är knutna till specifika regionala förutsättningar utifrån Sveriges indelning i civilområden³. Det centrala är inte den exakta geografiska

³ Förordning (2022:525) om civilområdesansvariga länsstyrelser. Ett civilområde är en regional nivå inom det civila försvaret i Sverige, det finns sex geografiska områden.

gränsdragningen, utan förmågan att samla relevanta aktörer för att skapa en stark miljö för innovation, samverkan och kapacitetsbyggande sett till energisystemet.

Innovationsklustrets inriktning kan i viss utsträckning vara flexibel för att kunna anpassa sig efter medlemmarnas intressen och behov, samt i den takt nya utmaningar uppkommer. Det övergripande området som innovationsklustret avser att fokusera på ska tydliggöras i ansökan, och det ska finnas en tydlig motivering av hur inriktningen ska bidra till ett förbättrat totalförsvar sett till energisystemet. För att ge vägledning och inspiration har vi exemplifierat ett antal övergripande områden som innovationskluster kan inbegripa, men är inte begränsat till dessa:

- **Gemensamma risk- och hotbildsanalyser:** Skapa forum där aktörer över sektorsgränser kan dela insikter och generera uppslag till gemensamma metoder, t.ex AI-driven simulering: för att i förstå och hantera komplexa utmaningar för det samlade energisystemet, där ett väpnat angrepp mot Sverige är ytterst dimensionerande.
- **Skydd av digital och fysisk infrastruktur:** Erbjud en trygg plattform för att dela hotinformation och främja kunskapsutbyte kopplat till erfarenheter av IT-incidenter och goda exempel som cybersäkerhet och kunskaper om hur AI kan hantera snabb omställning vid störningar. Arbetet kan även omfatta erfarenhetsutbyte kring fysiskt skydd av kritisk infrastruktur.
- **Samverkansformer och ansvarsfördelning:** Agera som en neutral arena för dialog mellan privata och offentliga aktörer i syfte att utveckla uppslag till nya samverkansformer och tydliggöra ansvarsfördelningen vid olika beredskapsnivåer.
- **Samarbete för att identifiera möjligheter att söka stöd** från bland annat från NATO:s innovationsfond, NIF. Energi är ett av NIFs prioriterade investeringsområden och betraktas som en strategisk nyckelfaktor för både civil och militär resiliens. En aktivitet i innovationsklustren kan vara att identifiera möjligheter sett till teknik för robust energiförsörjning, energilagring, energieffektivisering, klimatanpassade energisystem samt lösningar som minskar sårbarhet i kritisk infrastruktur.
- **Kontinuitet i samverkande system:** Mobilisera aktörer över sektorsgränser för att utforska och dela metoder för hur energisektorn kan upprätthålla sin leveransförmåga vid störningar, höjd beredskap och där krig är ytterst dimensionerande. Arbetet kan inkludera att skapa förståelse för systemberoenden och hur ett gemensamt planerande kan stärka resiliens och robusthet.
- **Sektorsövergripande övningar och utbildning:** Utgöra en plattform för att utforma gemensamma övningar, där aktörer och användare från olika delar av energisystemet kan testa sin förmåga att hantera komplexa scenarier utifrån ett gemensamt perspektiv. Inriktningen kan inkludera kapacitetsbyggande, att dra gemensamma lärdomar och att kontinuerligt utvärdera den samlade motståndskraften.
- **Anpassning till klimatförändringar och extremväder:** Främja kunskapsöverföring genom att syntetisera och sprida insikter om hur aktörer

och användare inom energisystemet kan arbeta proaktivt för att förebygga negativa effekter från exempelvis extrema väderhändelser och klimatförändringar.

- **Robusta värdekedjor:** Stödja nätverkande och kunskapsutbyte om hur olika aktörer säkerställer robusta värde- och leverantörskedjor och driftstrategier inför och vid gråzonsförhållande samt fredstida kriser, höjd beredskap eller geopolitiska störningar.
- **Organisatorisk resiliens:** Facilitera erfarenhetsutbyte kring hur aktörer arbetar med organisatorisk resiliens, ledning och personell uthållighet i syfte att stå väl förberedda inför både kort- och långvariga kriser.
- **Psykologiskt försvar och informationspåverkan:** Utforska samverkansformer för att identifiera, bemöta och skydda energisektorn mot desinformation och antagonistiska påverkansoperationer. Klustret kan även bidra till att bygga en gemensam medvetenhet och robusthet i energisektorns kriskommunikation för att upprätthålla allmänhetens förtroende vid kriser.
- **Affärsmodeller för långsiktig beredskap:** Initiera dialog och generera uppslag kring affärsmodeller ekonomiska incitament som skapar långsiktig lönsamhet för beredskapsåtgärder och upprätthållande av reservkapacitet.
- **Bidrag till totalförsvaret:** Skapa diskussion om och generera uppslag för hur energisystemets aktörer snabbt kan ställa om, tänka nytt och anpassa sin verksamhet för att stödja samhällets kritiska funktioner vid olika beredskapsnivåer, där ett väpnat angrepp mot Sverige är ytterst dimensionerande. Arbetet kan även utforska nya arbetssätt och flexibla samarbeten som möjliggör handlingskraft när förutsättningarna plötsligt förändras.
- **Fysisk lagring, reservkraft och reparationsberedskap:** Undersöka möjligheter till samverkan och generera uppslag kring att bygga upp och upprätthålla fysiska resurser och lager till i enlighet med *utgångspunkter för totalförsvaret 2025-2030*⁴. Innovationsklustret kan även undersöka gemensamma former för reparationsberedskap och tillgång till kritiska reservdelar vid kriser.
- **Erfarenheter och innovation i Ukraina:** Lärdomarna från krigets påverkan på Ukrainas energisystem utgör en viktig resurs för att bygga ökad robusthet, resiliens och stärkt energiberedskap i Sverige, samtidigt som svenska aktörer kan bidra till återuppbyggnaden och den långsiktiga omställningen av Ukrainas energisystem. Att stödja landets process att närma sig ett EU-medlemskap är också viktigt. Erfarenheter och lärdomar från Ukraina bör beaktas i innovationsklustren. Det kan ske genom deltagande av aktörer med koppling till Ukraina eller genom att erfarenheter från Ukraina inhämtas på annat sätt. Klustren kan också bredare förhålla sig till utmaningar som konsekvens av andra internationella konflikter som ger effekter på försörjning av råvaror till energisektorn.

⁴ [Utgångspunkter för totalförsvaret 2025-2030](#)

4 Viktiga datum

Tidplan för inlämning av ansökan, för beslut och startdatum för projekt finns i tabellen nedan.

Tabell 1. Viktiga datum för utlysningen

Sista dag för ansökan	Tidigaste projektstart	Senast projektstart	Projektet avslutas senast	Beslut planeras i
2026-10-15	2027-01-04	2027-03-01	2029-12-31	december 2026

På Mina sidor heter utlysningen ”**Robust energisystem genom innovationskluster**”.

2 Vem kan söka?

Utlisningen riktar sig till alla aktörer som kan koordinera innovationsklusterverksamhet i enlighet med utlysningens inriktning. Innovationsklusterorganisationen kan utgöras av en eller flera aktörer som bedriver ekonomisk och/eller icke-ekonomisk verksamhet, till exempel:

- företag
- offentlig sektor
- branschorganisationer
- akademi och institut
- stiftelser med koppling till de angivna områdena.
- övriga relevanta aktörer

Innovationsklustrets koordinator (klusterorganisationen) ska vara en svensk juridisk person med säte i Sverige och ha i uppdrag att koordinera och leda innovationsklustret. Med svensk juridisk person likställs i detta avseende utländsk organisation som har filial eller verksamhet i Sverige.

Medlemsorganisationerna ska stödja mål, strategi och aktiviteter i innovationsklustret genom deltagande i en eller flera arbetsgrupper och/eller tillhandahållande av information och teknik samt samfinansiera innovationsklustret genom kontanta medlemsavgifter. Medlemsorganisationerna står för egna kostnader avseende exempelvis resekostnader och arbetstid. Dessa kostnader räknas inte som samfinansiering av innovationsklustret.

3 Hur bedömer vi din ansökan?

Energimyndigheten bedömer ansökan enligt nedanstående kriterier:

1. Potential att bidra till utlysningens syfte

- I vilken grad adresseras en förmåga att identifiera kort och långsiktiga utvecklingsbehov sett till kritiska beroenden inom energisystemet och dess användare så att energiförsörjningen kan fungera avbrottsfritt?
- I vilken grad adresseras ett tydligt definierat behov som påtagligt bidrar till att stärka energisystemet ur ett totalförsvarsperspektiv på regional nivå?
- I vilken grad bidrar valda frågor till att stärka energisystemet ur ett totalförsvarsperspektiv sett till nationell nytta?
- I vilken grad anläggs ett systemperspektiv som belyser beroenden mellan användare och olika energi- och samhällssektorer?

2. Genomförbarhet

- I vilken grad är målen mätbara, konkreta, väldefinierade och rimligt ambitiösa?
- I vilken grad beskrivs aktiviteter, inklusive deras bidrag till de övergripande målsättningarna?
- I vilken grad är omfattningen, tidplanen och budgeten realistisk i förhållande till de uppsatta målen?
- I vilken grad är jämställdhet beaktad i utformningen av innovationsklustret?
- I vilken grad besitter innovationsklustret och dess organisation nödvändig kompetens?

3. Samverkan

- I vilken grad uppvisar genomförandeplanen konkret, väldefinierade och realistiska aktiviteter för samverkan inom innovationsklustret?
- I vilken grad uppvisar genomförandeplanen en konkret plan för rekrytering av nya medlemmar till innovationsklustret?
- I vilken grad uppvisar klusterorganisationen samt deltagarna samarbetsförmåga för att förverkliga genomförandeplanen?
- I vilken grad stimulerar innovationsklustrets huvudaktiviteter samverkan mellan branscher, sektorer, t ex mellan näringsliv, akademi, forskningsinstitut och offentlig sektor inom innovationsklustret?
- I vilken grad samverkar innovationsklustret med andra relevanta aktörer, organisationer och myndigheter inom energiberedskap?

4. Nyttiggörande

- I vilken grad bidrar planen till regelbunden resultatspridning till behovsägare, forskargrupper samt övriga relevanta intressenter?
- I vilken grad bidrar innovationsklustret till forskning och innovation i syfte att stärka energisystemet ur ett totalförsvarsperspektiv?

- I vilken grad har resultaten potential att stärka energisystemet i ett totalförsvarsperspektiv?

5. Jämställdhet

- I vilken grad redogör sökanden på ett tydligt sätt om köns- och genusperspektivet är relevant att inkludera respektive inte inkludera i projektet?
- I vilken grad är köns- och genusperspektivet inarbetat i projektförslaget, när så är relevant för projektet/syftet?
- I vilken grad beaktar sökande jämställdheten vid projektgruppens sammansättning, arbetsfördelning och arbetsvillkor?

Observera att Energimyndigheten kan komma att beakta projektportföljens sammansättning vid bedömning av ansökningar i relation till utlysningens syfte.

4 Detta ska finnas med i ansökan

Bilagor – detta ska finnas med i ansökan

Var noga när du skriver din ansökan och bifoga relevant material. Läs mer om vad ansökan ska innehålla i **Manual för att ansöka om och hantera stöd till forskning och innovation via Mina sidor** ([Manual för att forskningsansökan | energimyndigheten.se](https://www.energimyndigheten.se/Manual-f%C3%B6r-att-forskningsans%C3%B6kan)).

För den här utlysningen gäller utöver den information som efterfrågas i ansökningsformuläret även **två obligatoriska** bilagor:

- Projektledarens och andra nyckelpersoners CV om max en A4-sida vardera sammanfogande i **ett** dokument.
- Genomförandeplan för klusterbildningen

Om du ansöker om stöd av stöd av mindre betydelse behöver ansökan även innehålla:

- Energimyndighetens blankett **Stöd av mindre betydelse**

Till ansökan kan även övriga bilagor bifogas. Bilagorna ska tydligt komplettera ansökningsformuläret och inte innehålla samma information som ansökningsformuläret. Detta kan exempelvis vara:

- Figurer och bilder som du hänvisar till i texten. Observera att beskrivningen av innovationsklustret ska framgå av ansökningsformuläret och ska inte bifogas som bilaga.
- Fördjupad information om pågående samarbete eller medlemsförträckning.

Observera att den sammanlagt längden på bifogade bilagor (exklusive de obligatoriska bilagorna) maximalt får omfatta fem (5) A4-sidor.

Hantering av känslig information

Om du överväger att inkludera **känslig information** i ansökan, gör en bedömning om detta är lämpligt eller om det räcker med att på ett översiktligt plan beskriva informationen. Om ansökan ändå innehåller känslig information, bifoga den informationen som **bilaga** och beskriv den endast på ett översiktligt plan i ansökansformuläret.

Hantering av känslig information under innovationsklustrets verksamma period berör i avsnitt 8. Hantering av känslig information.

Information hur Energimyndigheten behandlar personuppgifter: [Mer om hur Energimyndigheten behandlar personuppgifter.](#)

5 Så här ansöker du

Följ dessa steg för att underlätta handläggningen av din ansökan:

- Använd e-tjänsten ”Finansiering av forskning och innovation” på **Mina sidor** för att skriva din ansökan (<https://minasidor.energimyndigheten.se>)

Börja med att ansöka om **behörighet att få företräda koordinatorn**, det vill säga den organisation som ska samordna projektet, som ska ta emot stödet från Energimyndigheten och som ska vidarebefordra stöd till de eventuellt övriga stödmottagare som deltar i projektet. **Ansök om behörighet i god tid**, eftersom det kan ta ett par dagar att få behörigheten. Du får ett mejl när er ansökan om behörighet har godkänts.

När du har fått behörighet till e-tjänsten har du tillgång till formuläret ”Ansökan om finansiering av forskning och innovation”, som du ska fylla i och skicka in.

Lämna in ansökan senast 2026-10-15 kl. 23.59. Vi lämnar support fram till kl. 16.00 samma dag.

6 Så mycket stöd kan en projektpart få

I den här utlysningen finns cirka **15 miljoner kronor tillgängliga** för de innovationskluster som beviljas stöd. Högst tillåtna sökt stöd per innovationskluster är **3 miljoner kronor**.

Stödberättigade aktiviteter för innovationskluster

Innovationskluster ges stöd enligt GBER artikel 27. De stödberättigande i artikeln definieras av kostnaderna för driftstöd till innovationskluster ska utgöras

av personal- och administrationskostnader (inbegripet allmänna omkostnader) som avser följande:

- a) Aktivering av klustret för att underlätta samarbete, informationsutbyte och tillhandahållande eller kanalisering av specialiserade och kundanpassade stödtjänster för företag.
- b) Marknadsföring av klustret för att höja nya företags eller organisationers deltagande och för att öka synligheten.
- c) Förvaltning av klustrets utrustning. Organisering av utbildningsprogram, seminarier och konferenser för att stimulera kunskapsutbyte, nätverksbyggande och gränsöverskridande samarbete.

Finansiering och stödnivåer för projektparter och deltagare i innovationskluster

De aktörer (projektparter) som ingår i en klusterorganisation kan beviljas upp till 50 procent i stöd för sina stödberättigande aktiviteter. Den resterande delen av varje projektparts stödberättigande kostnader måste medfinansieras.

Aktörer som ej är projektparter, exempelvis deltagare på event inom innovationsklustret, står för egna kostnader avseende exempelvis resekostnader och arbetstid. Dessa kostnader räknas inte som samfinansiering av innovationsklustret.

Medfinansieringen av en projektparts kostnader kan ske på följande sätt:

- **Egenfinansiering:** Projektparten finansierar själv resterande del av de stödberättigande kostnaderna genom så kallad in-kind, (exempelvis nedlagd arbetstid, upplåtande av lokal, avskrivningskostnader för utrustning), eller egna kontanta medel.
- **Extern medfinansiering:** En annan aktör går in och täcker den resterande delen av kostnaderna med kontanta medel.

Villkor för externa finansiärer

Följande behöver beaktas vid extern finansiering för att säkerställa att statsstödsreglerna följs:

- **Krav på åtskillnad:** Om en aktör är projektpart i innovationsklustret och samtidigt agerar finansiär åt en annan projektpart, får den finansierande parten inte själv uppbära stöd från Energimyndigheten inom samma utlysning. Detta för att Energimyndighetens stöd via omvägar inte ska användas som medfinansiering.
- **Ursprung av medel:** De medel som en finansiär tillför en koordinator eller en annan projektpart får inte ha offentligt ursprung. All offentlig finansiering,

oavsett källa, ska räknas samman och rymmas inom den maximala stödnivån på 50 procent.

Det innebär att det finnas utmaningar för offentliga aktörer att agera finansiärer. Om en offentlig organisation vill gå in som finansiär behöver den undersöka att finansieringen inte utgör statsstöd. Statsstöd uppstår när en offentlig aktör (såsom staten, kommuner eller regioner) stödjer en viss ekonomisk verksamhet med offentliga medel, och detta ger mottagaren en icke marknadsmässig fördel. I praktiken uppstår en icke marknadsmässig fördel så snart transaktionen inte föregås av en konkurrensutsatt upphandling.

Finansiering av innovationsklustrets uppstartsfas (stöd av mindre betydelse)

För att underlätta etableringen av nya innovationskluster erbjuder Energimyndigheten möjligheten att söka finansiering för en inledande uppstartsfas. Detta sker genom regelverket för stöd av mindre betydelse (*de minimis*) och riktar sig till innovationskluster som ännu inte har byggt upp sin medlemsstruktur eller säkrat den externa medfinansiering som krävs för ordinarie drift.

Villkor för stöd under uppstartsfasen:

- **Högre stödnivå:** Under den inledande fasen kan stöd beviljas med upp till 100 procent av de stödberättigande kostnaderna. Maximalt 500 000 SEK kan beviljas per innovationskluster.
- **Tydlig avgränsning:** Uppstartsfasen måste vara tydligt avgränsad i genomförandeplanen, både i tid (maximalt de första 12 månaderna) och redovisningsmässigt, skild från klustrets senare driftsfas.
- **Godkända aktiviteter:** Medlen är avsedda för förberedande och etablerande insatser, såsom att bygga nätverk, rekrytera parter och säkra långsiktig medfinansiering.
- **Övergång till ordinarie drift:** När uppstartsfasen är avslutad övergår klustret till ordinarie drifts- eller investeringsfas. Då tillämpas kraven enligt GBER artikel 27, vilket innebär att maximalt 50 procent av kostnaderna kan finansieras med offentliga medel och resterande del kräver medfinansiering.
- **Krav på intyg:** För att beviljas detta stöd måste du som sökande fylla i och bifoga Energimyndighetens blankett "Stöd av mindre betydelse" i sin ansökan.
- **Enskild mottagare:** Stödet beviljas till en enskild aktör och inte till samtliga aktörer inom innovationsklustret gemensamt. Om medel som utbetalats som stöd av mindre betydelse ska fördelas vidare till andra parter, krävs det att även den mottagande parten skickar in ett intyg.

Se [Bilaga 1](#) för mer information kring stöd av mindre betydelse.

Mer information

För utförligare information om stödnivåer, stödberättigande kostnader och typ av verksamhet se [Bilaga 1](#). Se också de [allmänna villkor](#) som gäller ansökningar som beviljas stöd.

7 Vad händer efter att du lämnat in ansökan?

Er ansökan kommer att utvärderas i konkurrens med övriga inkomna ansökningar i utlysningen. Bedömningsprocessen består av följande fyra steg:

1. Kontroll att ansökan uppfyller grundläggande formaliakrav specificerade i utlysningen.
2. Enskild bedömning, där varje bedömare gör en enskild granskning av ett antal ansökningar. Utlåtande samt betyg ges för varje bedömningskriterium i en 5-gradig skala. Minst tre bedömare granskar varje ansökan.
3. Ett bedömningsmöte med bedömarna där de individuella bedömningarna kompletteras med en dialog.
4. Energimyndigheten gör en sammanvägning och slutlig bedömning av ansökningarna där bedömarnas utlåtanden och betyg inkluderas.
5. Energimyndigheten godkänner inte kompletteringar efter sista ansökningsdatum. Energimyndigheten kan komma att begära att du lämnar in en komplettering av ansökan om vi finner skäl för det.

Energimyndigheten fattar därefter beslut om bifall eller avslag för er ansökan och beaktar då expertgruppens bedömningar och utfallet av de fyra bedömningsstegen. Du får därefter ett besked via Mina sidor om vilket beslut som fattats samt en motivering till beslutet.

Du kan följa vad som händer i ditt ärende på Mina sidor.

Utbetalning av stödet sker enligt den utbetalningsplan som finns i beslutet. För mer information om utbetalning, se Allmänna villkor för stöd som följer med beslutet om stöd.

8 Hantering av känslig information

Eftersom innovationsklustrens verksamhet syftar till att adressera energisystemets sårbarheter kan arbetet komma att omfatta hantering av skyddsvärd eller på annat sätt känslig information. Det åligger den koordinerande organisationen att, tillsammans med klustrets parter, säkerställa att all samverkan och informationsdelning sker på ett säkert sätt.

Innovationsklustret ansvarar självt för att etablera nödvändiga processer, rutiner och eventuella avtal som garanterar att gällande lagstiftning och regelverk avseende informationssäkerhet och säkerhetsskydd följs. Säkerhetsöverenskommelser behöver upprättas mellan de aktörer som samarbetar i innovationsklustret.

9 Om du har frågor

Vi på Energimyndigheten svarar gärna på eventuella frågor om utlysningen. Vi får dock inte kommentera projektidéer eller lämna rekommendationer utan kan endast svara på frågor om själva utlysningen.

Tänk på att det brukar vara många som ringer sista dagen som utlysningen är öppen och att det därför kan vara svårare att få hjälp då. Energimyndigheten finns endast tillgänglig för frågor fram till klockan 16.00, därefter kan du inte räkna med att få hjälp och stöd.

Observera att ansökningar till denna utlysning sker i [Mina Sidor](#). Anvisningar för hur du går tillväga finns i [Manual för forsknings-ansökningar via Mina sidor](#).

För teknisk support och frågor om behörighet, kontakta:

registrator@energimyndigheten.se

Telefon: 016-544 20 00

Vid frågor om utlysningens innehåll, kontakta:

E-post: robust@energimyndigheten.se

Bilaga 1. Stöd av mindre betydelse och villkor för stöd

1 Stöd av mindre betydelse (de minimis)

Energimyndigheten kan lämna så kallat stöd av mindre betydelse (även kallat de minimis-stöd) enligt 6 b § i förordning (2008:761) om stöd till forskning och utveckling samt innovation inom energiområdet. För att stöd av mindre betydelse ska kunna lämnas, behöver det sökande företaget uppfylla villkoren i kommissionens förordning (EU) 2023/2831⁵ av den 13 december 2023 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

Stöd av mindre betydelse kan lämnas upp till ett takbelopp motsvarande 300 000 euro under en period av tre år.

Takbeloppen avser bruttobelopp, dvs. belopp före avdrag för skatt eller andra avgifter. Observera också att om ditt företag ingår i en koncern, gäller takbeloppet för stöd av mindre betydelse som lämnats i Sverige till hela koncernen.

Stöd av mindre betydelse får inte lämnas till företag som är verksamma inom primärproduktion av fiskeri- och vattenbruksprodukter⁶ eller inom primärproduktion av jordbruksprodukter⁷. Stöd av mindre betydelse får inte heller lämnas till exportrelaterad verksamhet. Det innebär att stödet inte får vara direkt knutet till exporterade volymer, till upprättandet eller driften av ett distributionsnät eller till andra löpande utgifter som har samband med exportverksamhet.

Vid beräkning av hur mycket stöd av mindre betydelse ditt företag kan få, ska allt stöd av mindre betydelse som företaget har erhållit från olika offentliga stödgivare (stat, region eller kommun) under den aktuella treårsperioden räknas ihop. Företag som ansöker om stöd av mindre betydelse ska därför i samband med sin ansökan om stöd lämna in ett intyg till Energimyndigheten där företaget anger allt annat stöd av mindre betydelse som det har erhållit de tre senaste åren.

⁵ Kommissionens förordning (EU) nr 2023/2831 av den 13 december 2023 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse (EUT L 2023/2831, 15.12.2023, s. 1).

⁶ Med "fiskeri och vattenbruksprodukter" avses produkter som definieras i artikel 5 a och b i förordning (EU) nr 1379/2013. Med "primärproduktion av fiskeri- och vattenbruksprodukter" avses all verksamhet i samband med fiskeri, uppfödning eller odling av vattenorganismer, samt uppgifter som måste utföras vid vattenbruksanläggningen eller ombord för att förbereda djur eller växter för försäljning i första ledet, inbegripet rensning, fileande eller infrysning, och försäljning i första ledet till återförsäljare eller förädlare

⁷ Med "jordbruksprodukter" avses produkter som förtecknas i bilaga I till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, med undantag av fiskeri- och vattenbruksprodukter som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1379/2013. Med "primärproduktion av jordbruksprodukter" avses produktionen av produkter från jorden och från uppfödning, som förtecknas i bilaga I till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, utan att några andra vidare processer utförs som förändrar dessa produkters natur.

2 Finansiering från andra organisationer än Energimyndigheten

Energimyndighetens stöd till företag täcker ofta inte företagets hela kostnad för de projektaktiviteter som företaget söker stöd för. När så är fallet, måste företaget antingen själv stå för den resterande kostnaden, eller hitta annan privat finansiering i form av kontanta medel.

Observera att någon annan aktör än ditt företag själv inte kan finansiera ditt företags kostnader genom så kallade egeninsatser (även kallat in kind-insatser). Detta beror på att kostnaden för en egeninsats som utförs av en annan aktör inte uppstår hos ditt företag, utan hos den andra aktören. Kostnaden för den andra aktörens egeninsats är med andra ord inte en stödberättigande kostnad för ditt företag.

Energimyndigheten kan komma att ställa högre krav på annan finansiering av stödmottagande företags kostnader än vad kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 kräver. Energimyndigheten kan även kräva annan finansiering av aktörer som bedriver icke-ekonomisk verksamhet (såsom exempelvis universitet, högskolor, kommuner och forskningsinstitut, i den utsträckning arbetet bedrivs inom den icke-ekonomiska verksamheten).

2.1 Finansiering genom andra offentliga medel

Med offentliga medel menas statliga, regionala eller kommunala medel. Det sammanlagda offentliga stödet för samma stödberättigande kostnader får inte överskrida de högsta tillåtna stödnivåer eller belopp som följer av tillämpliga EU-regler, om ett företag får finansiering med offentliga medel både från Energimyndigheten och annan offentlig aktör.⁸ Du måste därför meddela till Energimyndigheten om ditt företag har sökt, erhållit eller planerar att söka stöd från en annan offentlig finansiär för samma kostnader som du ansöker stöd för från Energimyndigheten.

Detsamma gäller för det fall att ditt företag har sökt, erhållit eller planerar att söka stöd som förvaltas direkt av EU:s institutioner utan inblandning av svenska myndigheter (t.ex. Horisont Europa och Innovationsfonden).⁹

Markera stödet som offentlig finansiering i ansökningsformuläret om en stödmottagare har tagit emot annat statligt stöd, såsom annat statligt, regionalt eller kommunalt stöd, eller om ni har tagit emot centralt förvaltat unionsfinansiering för samma kostnader som ni söker stöd för från Energimyndigheten.

3 Stöd till internationella aktörer

Energimyndigheten är restriktiv med att ge forskningsmedel till aktörer som inte har någon verksamhet i Sverige. Detta kan ske i undantagsfall om samtliga av nedanstående kriterier är uppfyllda:

⁸ Se artikel 8.3 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014.

⁹ Se artikel 8.2 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014.

- Det kan styrkas att de aktörer som inte har någon verksamhet i Sverige har en unik kompetens som inte finns hos aktörer i Sverige.
- Projektet är väsentligt för att uppnå utlysningens mål.
- Det kan ske en tydlig kunskapsöverföring till aktörer i Sverige.

Energimyndigheten kan neka finansiering till aktörer som inte har någon verksamhet i Sverige även om samtliga av ovanstående kriterier anses vara uppfyllda.